

Parobrod „Kupari“ u službi mornarice NOVJ-e

UDK 949.713NOB:359»1943«

Parobrod »Kupari« izgrađen je u brodogradilištu u Malom Lošinj 1914. godine, za potrebe bivše »Dubrovačke parobrodarske plovidbe«, koja kasnije mijenja naziv u »Dubrovačka plovidba« — Dubrovnik.¹

Po odluci štaba 13. južnodalmatinske brigade njezin Peti (mljetski) bataljon polovicom listopada 1943. godine izvršio je borbenu akciju na otoke Šipan i Lopud.

Mljetski borci su se do Elafitskih otoka precacili motornim leutima.

Tom prilikom su partizanske snage s Mljeta zarobile motorne brodove »Vjekoslava« i »Lapad« i parobrod »Kupari«, te 35 neprijateljskih vojnika, 40 pušaka, 1 puškomitraljez, oko 1 vagon razne hrane i veće količine puščane municije.² Naoružavanjem motornih brodova »Vjekoslava« i »Lapad«, te parobroda »Kupari«, grupa naoružanih brodova je postala brojčano i kvalitetno znatno jača, te je koncem listopada 1943. godine formirana posebna jedinica »Mljetska flotila«. Ona je u početku djelovala u sastavu Petog (mljetskog) bataljona 13. južnodalmatinske brigade, da bi nakon formiranja V POS-a, 25. studenog 1943. godine, ušla u sastav pomorskih jedinica ovog sektora.

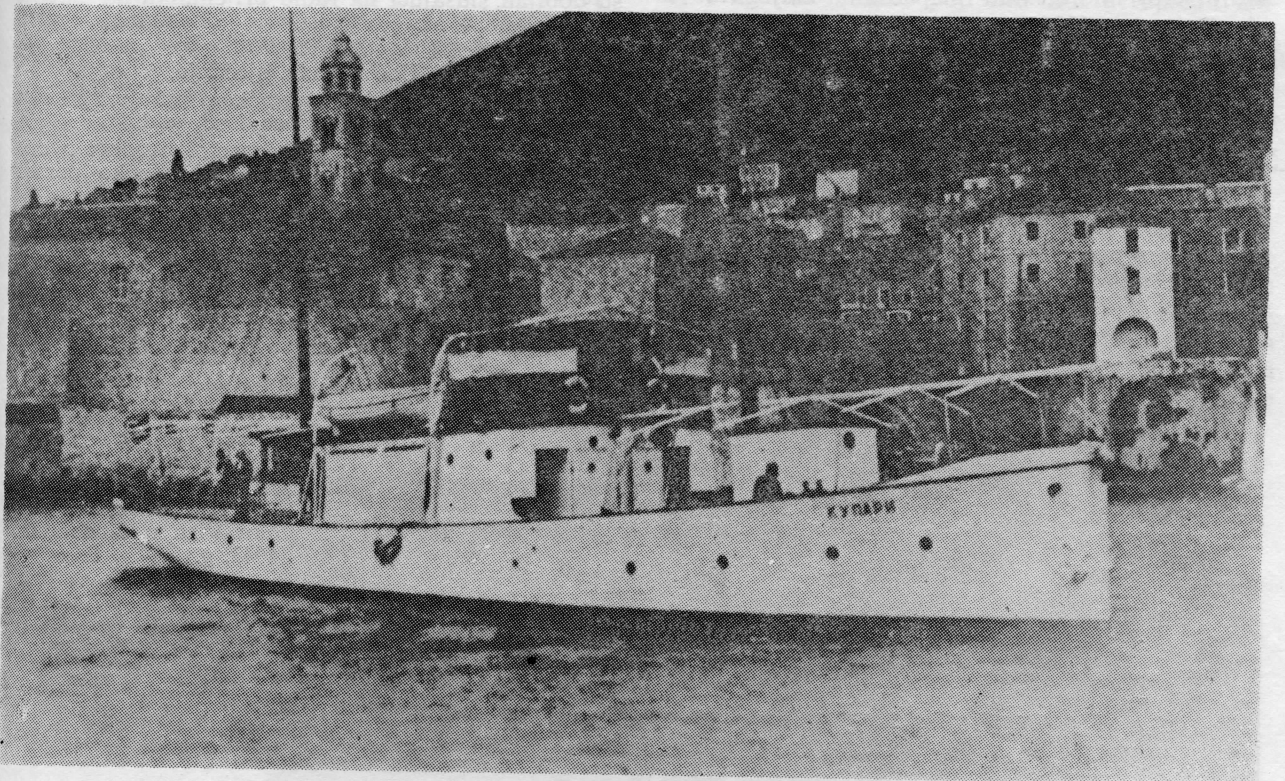
Mljetska flotila je uglavnom bila koncentrirana u lukama Polače i Sobra, odakle je vršila svoje borbene zadatke. Parobrod »Kupari« je do

zarobljavanja od strane mljetskih partizana svaki dan plovio na liniji od Gruža, preko Zatona, Koločepa, Lopuda, Šipana, Brsečina i Slanog do Stona. Svako jutro je u 05 sati iz Stona kretao prema Gružu povezujući i u povratku iste luke.

Dne 14. listopada 1943. godine, pod zapovjedništvom kapetana Antuna Bonačića, parobrod »Kupari« je u ranim jutarnjim satima zaplovio iz Stona prema Slanome, gdje je stigao u 06,30 sati, a onda dalje prema Šipanu da bi u Šipansku luku pristao u 07,05 sati.

Tog jutra je na kormilu broda bio Vojislav Ucović. Na brodu su još bili vođa palube Pero Portolan, kormilar Ivo Dragičević, te ostalo brodsko osoblje.

Kormilar V. Ucović je odmah primijetio da na rivi u Šipanskoj luci nema nikoga da primi brodski konop. No, kad se brod sasvim primakao rivi, iza ugla kuće se pojavilo više naoružanih partizana koji su odmah ušli na brod. Ante Nodilo je u ime partizanske grupe naredio da se putnici iskrcaju, a posadu je upoznao s njihovim zadatkom. Brod je (tu) odmah bio zaplijenjen za potrebe NOVJ-e, putnici su se iskricali u Šipanskoj luci, da bi nakon toga brod s cijelom posadom koja je oduševljeno prihvatila ovu akciju odmah krenuo prema luci Sobra na Mljetu, a s njim i petnaestak mljetskih partizana. Dok su prelazili Mljetski kanal, brod su nadlijetali njemački avi-

P/b »KUPARI« u staroj gradskoj luci

oni, no nisu ga bombardirali, te je brod uplovio u Sobru u 09 sati. Zapovjednik broda kapetan Antun Bonačić se tu iskrcao, a zapovjedništvo na brodu je preuzeo kapetan Pero Portolan, koji je brod odveo u luku Okuklje, gdje je dobro zakamufliiran granjem makije i bora. Brod je tu ostao do 30. listopada 1943. godine.³

Iz Okuklja su Vojslav Učović, Pero Portolan, Ivo Dragičević i ostali članovi posade broda otišli u Babino Polje, gdje je bilo sjedište Petog mljetskog bataljona.

Tu je Vojslav Učović raspoređen na rad u tehnici Općinskog NOO Mljet. U kući, gdje je bila do kapitulacije Italije Karabinjerska stanica, s ostalim drugovima je umnožavao na šapirografu »Vjesnik«, glasilo Općinskog NOO — Mljet, u tiraži od 15-tak primjeraka svaki dan.⁴

Kapetan Pero Portolan preuzeo je dužnost intendanta Petog mljetskog bataljona, a i ostali članovi posade broda su preuzeli razne dužnosti prema naređenju rukovodstva NOP-a otoka Mljeta.⁵

30. listopada 1943. godine parobrod »Kupari« pod zapovjedništvom kapetana Iva Dragičevića napušta Okuklje i kreće u luke Sobra i Polače, gdje ukrcava 50-tak Mlječana koji preko Biokova odlaze u sastav Jedanaeste dalmatinske brigade.

Brod je stigao u Korčulu 31. listopada u 02 sata.

2. studenog 1943. godine brod je krenuo za Vis, gdje je stigao 3. studenog u 05,30 sati, da bi onda otišao u uvalu Borje gdje se usidrio. U toj uvali na Visu brod je ostao sve do 22. studenog kada istog dana u 17 sati kreće preko Jadranskog mora, pun pripadnika zbijega i ranjenih boraca NOVJ-e, za luku Bari, ali ih saveznici upućuju u Molfettu gdje su stigli 23. studenog u 11 sati. Odatle pripadnici zbijega odlaze u Tuturano i druga mjesta južne Italije gdje su bili formirani logori za prihvrat Jugoslavenskog partizanskog zbijega, (1943—45. g.) a ranjeni borci u savezničke vojne bolnice.

Brod je iz luke Molfette krenuo za Bari tek 25. studenog gdje je stigao istog dana u 16 sati.

Tu je parobrod »Kupari« i njegova hrabra posada doživio i preživio jako njemačko bombardiranje luke Bari 2. prosinca 1943. godine, kada je bio lakše oštećen.

Zapovjednik broda bio je tada kapetan Ivo Dragičević, a prvi časnik Marko Matović.⁶

Nakon popravka »Kupari« je tijekom 1944. godine plovio na liniji od Visa do luka južne Italije i obratno prenoseći ratni materijal, članove Jugoslavenskog partizanskog zbijega, (1943—45. g.) ranjenike partizanskih jedinica i drugo. Kroz to vrijeme brod i njegova hrabra posada su odigrali značajnu ulogu u službi mornarice NOVJ-e.

Brod je 9. rujna 1944. godine potopljen u luci Split.

Nakon oslobođenja naše zemlje, izvađen iz mora i temeljito popravljen, pa je dalje plovio u sastavu Jadranske linijske plovidbe, pod istim imenom.⁷

Bilješke:

¹ Parobrod »Kupari« imao je BRI — 113, NRT — 42, dužine 36,60 m, širine 5,52 m i visine 2,56 m, imao je pogonski uređaj od 230 KS, a mogao je prevoziti 250 putnika (Godišnjak pomorstva SFRJ 1962/63, Beograd, 1963/64. str. 92.)

² Zbornik, tom V, knj. 21. str. 75.

³ Brodski dnevnik, trgovačkog parobroda »Kupari«.

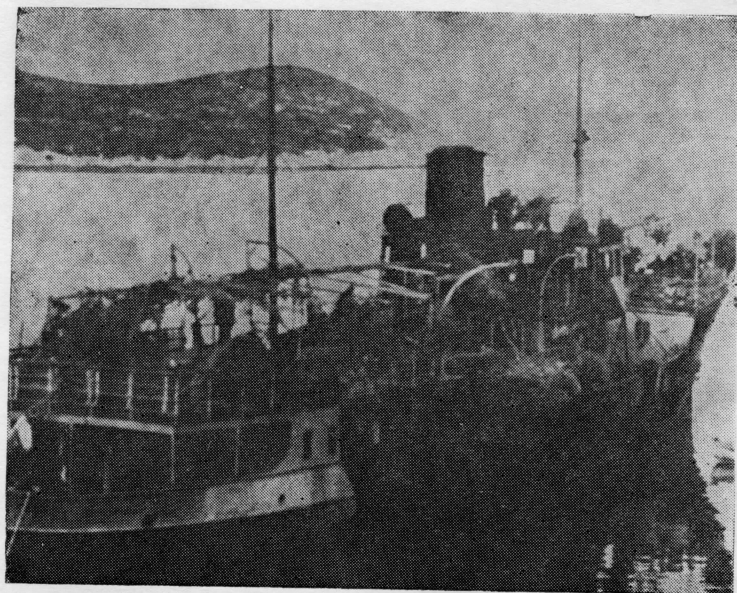
Dr Vojslav Učović: »Sjećanje na zarobljavanje parobroda »Kupari«, Zbirka sjećanja DM — odjel soc. revolucije, Inv. br. 500

⁴ »Vjesnik« se sastojao od uvodnog članka kojeg je pisao Vojslav Učović, te raznih vijesti koje su dobijali slušajući na radio prijemniku na baterije radio stanicu Nove Jugoslavije »Slobodna Jugoslavija«.

⁵ Dr Vojslav Učović, nav. sjećanje,

⁶ Brodski dnevnik, trgovačkog parobroda »Kupari«. vođen u do 16. prosinca 1943. god.

⁷ Miho Domijan, Naši pomorci i brodovi u drugom svjetskom ratu, Zbornik »Dubrovačko pomorstvo«, str. 273.

Parobrod »BAKAR« kamufliiran u uvali Stončica na otoku Visu u studenom 1943. g.